

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

„Gazeta“ este în fiș-care și
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiunii, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajul
I: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Unu esemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Brevete nefracate nu se primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
Siturile de anuiciuri:
Brașov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena
H. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto
Moss), H. Schalek, Alois Herndel, M.
Duker, A. Oppel, J. Donnerberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; în Frankfurt a. M.:
Dobbe; în Hamburg: A. Steiner.
Prețuri inserțiunilor: o serie
garantată pe o colonă 8 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
seră 10 cr. v. a. sau 30 bani.

Nr. 188.

Brașov, Mercuri, 26 August (7 Septembrie)

1892.

Situația în monarchia noastră.

Brașov, 25 August v.

În numărul de ieri ne-am dat părerea asupra situației din partea de dincolo a monarchiei. Un articol al diarului „Politik“ de Duminecă confirmă cele espuse de noi, în ce privește cealaltă jumătate a monarchiei, dăr se ocupă totdeodată și de stările noastre, a celor din regatul ungar.

Articolul fôiei boeme, despre care vorbim, este intitulat: „Orgii germano-maghiare“. După ce dăce, că icôna, ce o oferă adî monarchia noastră, nu ne pôte mulțami de loc și nu este nici-decum aptă de a impune străinătății, care urmăresce cu ochi de Argus toate cele ce se petrec întrânsa, „Politik“ desemnează cu câteva trăsături fugitive stările din Boemia și Moravia, unde Cehii sunt tractați adî ca venetici de câtră șovinistii germani, și apoi trece la partea de dincoace, la regatul Sf. Stefan. Vederile fôiei boeme, care este una din cele mai bine informate în afacerile monarchiei noastre, ne interesază în deosebi, și de-aceea le dăm loc aici. Eată cum a-pretiează „Politik“, situațiunea dela noi:

„Este caracteristic, că Ungaria, grația șovinismului maghiar, are de lucru adî cu cinci cestiuni naționale, cari toate trebuie să fiă considerate ca acute: cu cestiunea slovacă, sêrbescă, croată, română și germană. Acesta din urmă face ce e drept Maghiarilor cea mai puțină bătae de cap, deorece, precum bine șcim, ei au încheiat cu Germanii din Austria un „gheșet“ de asigurare cu scop de a puté stăpâni în imperiul corônei Sf. Stefan, în mod totu așa de arbi-

trariu, ca Germanii în Cislaitania. Dacă dăr se mișcă un German în Ungaria, nu cutază nici o fôia germană în Cislaitania de a da loc în colonele ei strigătului sên de durere, căci acesta ar fi în contra tovarășiei.“

„Altfeliu stă lucrul cu celelalte cestiuni. Singurul fapt, că Maghiarii n'au știut să câștige nici măcar una dintre naționalitățile nemaghiare pentru concepțiunea lor de stat, pôte fi privit, ca atestat de paupertate alu politice de stat maghiare; tocmai așa n'au putut isbuti liberalii Germani, de a câștiga nici măcar pe toți Nemții pentru concepțiunea lor de stat, cu atât mai puțin le-a succés a convinge pe negermanii, ca să consimtă, cu inima veselă, la starea de drept public esistentă. Tote naționalitățile nemaghiare sunt una în sentimentul celei mai adenci antipatii în contra Maghiarilor și a supremației lor, deși încă nu le-a succés de a afla o formulă pentru aș manifesta sentimentele lor prin o acțiune comună.“

„Chiar și amicii statului maghiar trebuie să și dăcă, că în diua aceea, în care naționalitățile nemaghiare, indignate până în suflét, cari formeză numărul îndoit alu populațiunii în statul ungar, vor ajunge a se înțelege asupra unui plan de operațiune comun, dîlele domniei maghiare vor fi numerate, abstrăgându cu totul dela aceea, că chiar și între cele 5½ milioane ale elementului domnitor, crește îngrozitor nemulțămirea, mai ales din cause economice, precum o dovedesce acesta alegerea din urmă pentru dietă, la care candidatul guvernului a cădută cu o minoritate de voturi rușinătoare.“

„Nu esagerăm! Este semnificativ, că cu deosebire cestiunea

română începe să neliniștescă deja cercurile maghiare. Chiar și cea mai radicală fôia maghiară, „Egyetértés“, a scris nu de mult, că creșterea mișcării române este un pericol pentru statul maghiar și lucrurile au ajuns deja așa departe, încât oficiosa „Presse“ în numărul ei dela 30 August a găsit, că e forțe la loc, că Românii încep să vorbească, pentru că ei sunt, cari au să pretindă și Maghiarii au să concedă.“

„Lucrurile în Croația, adevă succésul momentan dobândit acolo de banul Khuen-Hedervary, nu trebuie să amăgescă pe nimeni! El are să mulțămescă acest succés unei alianțe a partidei guvernului cu acei Starceviciani, pe cari el în propriul său organ îi acuză dîlnic de panslavism și de înaltă trădare. Fructele acestei alianțe cu o partidă, care negă tărumul actual de drept public precum și fructele sdrobirei opozițiunii Strossmayeriane, care stă pe tărumul de drept public, nu vor întârzi a se ivi, și speculațiunea răzimată pe elemente, cari toate atâră dela puterea statului și de prezent formeză partida guvernului, se va dovedi ca amăgire, căci nu pôte fi îndoielă, că cu excepțiunea acestor elemente, întregu poporul croat este nemulțămît cu stările de față.“

„Cum vedem, lucrurile dincoace și dincolo de Laita sunt forțe posomorite, și nu e numai o simplă întemplantă, că presa din afară, înainte de toate aceea a Rusiei, se ocupă în timpul din urmă forțe intensiv cu aceste stări. E cu deosebire important, că „Grajdanin“, care precum șcim este organul curții rusești, ia notiță de mișcarea română într'un mod, care pentru bărbații de stat pre-

vedători ai monarchiei, ar trebui să fiă un avertisment, ca pentru viitoare evenimente, să o pună într'o stare mai bună, decât este cea de față. Și acesta nu se va puté ajunge, decât numai făcându-se ordine dincoace și dincolo de Laita, ordine nu numai în capete, ci — ceea ce este neasemnat mai mult — în inimele popórelor. Acesta însă nu va merge altfel, decât prin aceea, ca să se câștige inimele aceste prin dreptate, căci altfel monarchia va trebui să plătescă scump orgiile germano-maghiare.“

CRONICA POLITICA

— 25 Aug. (6 Sep.)

Foile mari din Viena și din Pesta se ocupă de un timp încôce cu micul principat Montenegro, criticându-l pe acesta forțe aspru. Diarul montenegrean „Glas Crnogorca“ răspundând acestor foi, dăce între altele: Numitele diare se șilesc a ne descrie pe noi, ca pe nișce semi-selbatici lipsiți de cultură și de simț moral, cari nu suntem capabili de a ne susține esistența noastră independentă politică și de stat, și că trebuie să fim dați pe mâna vreunui salvator din afară. Aceste espectorări nerușinate ne lasă indiferenți, toți cumosc pe ômenii, cari le debiteză, lumea cunosc binefacerea, cu cari au fericit ei și partidele lor propriu lor stat și pe popórele acestuia. Furia lor față de noi ne linguesce, căci acesta arată, că noi, deși micș la număr, reprezentăm o mare idee, că noi în unire cu conaționali noștri suntem un factor de putere, căruia viitorul îi va asigura un mare rol. Marele rol al acestei puteri îi umple de necaz, care isbucesce mai violent, când constelațiunea politică a Europei vorbește în favorul nostru, după cum e actualmente casul. Rusia, Franța și liberala Angliă sunt trei stele, cari ne luminează lunga noastră cale, întăresc puterile noastre.

„FOILETONUL GAZ. TRANS.“

Regele drumurilor de fer și cântăreța.

de M. de Markovici.

(Fine.)

Dicându aceste James Fisk se întorse în camera de vorbire. Acolo ședea ténera damă în doliu, cu copilul în brațe, a căru cap era rezimat pe peptul ei.

„Nu mă mai cunosc, Mister Fisk? — Nu? — Eu sunt Ellinor Mertens“ — dăce ea cu voce môle și melodiôsă — „și acesta este James — fiul D-tale“

„D-ta — Ellinor. — Și acesta — copilul meu?“

James Fisk sta palid și agitat înaintea ei.

O, el își aducea forțe bine aminte de mica stațiune Bleakers, în care inspectorul gărei avea o fiică frumôsă blondă — tatăl ocupat cu serviciul — mama bolnavă — fata lor plină de încredere și fără ocrotire — acesta era acum șapte ani.

James devenit într'aceea archimilionar și uitase cu totul de acestu amor fugitiv — ce detestabil! El sta rușinat înaintea ei.

Ea însă părea că n'a venit, ca să-l vatăme; numai vocea ei tremura și amănța chiar să o părăsescă.

„Mama a murit acum trei ani — în săptămâna trecută tatăl meu. Fără mijloc și cu totul părăsit am rămas numai cu copilul. Aici — Mister Fisk, sunt documentele — toate legalizate“

Ea îi dăde portofoliul, pe care el îl apucă îndată.

El se convinse în curând de adevărul deplin — nici o îndoielă, acestu copil drăgălaș era fiul său, despre esistența căruia până acum nici idee n'avea, care până acum trăise, împreună cu mamă-sa, în miseriă; pe când el o chețuia milioane.

Fiiul său! — El luă în brațe pe copilul ce dormea și-l sărută cu dragoste, apoi îl puse încet pe canapea, fără ca copilul să se deștepte.

„Nu vei mai suferi lipsă cu copilul, Ellinor! Ecă, cecul acesta te va apăra de miseriă!“

El șmăncose o fôia de hârtie din notesul său și scrie pe ea următoarele:

„Bun pentru 20,000 dolari“

Apoi îi dăde banonote în valoare de 10,000 dolari.

„Imi rezerv, ca să adoptez pe copilul nostru. De acea te rog, Ellinor — părăsesce mâne orașul New-York — fiind că nu sunt singur.“

Ellinor Mertens îi întinse mâna cu durere și-i promise, că va părăsi orașul New-York.

Când James se întorse la Lady Iosefina, la care avea obiceiul, ca după cină, să bea o cafea cu cognac — îl primi ea cu o pasiune înăbușită, ochii ei schinteiau, buzele ei tremurau.

Chiar și vocea ei era răgușită și înăbușită.

„Bagă de sémă, James — dacă mă vei înșela și mă vei jertfi pe mine, care te iubesc până la nebuniă — mă jur pe Dumneșeu! — că asta va fi sfirșitul tău și al meu!“

Regele drumurilor de fer zimbidicându din umer. Apoi se plecă spre Iosefina agitată și depuse o ferbinte să-

rutare pe perul ei negru, care cădea undulându pe umerii ei.

„Fii fără grijă, iubita mea. Tu ești viața mea, de ce dăr să te înșel!“

El plecă. Chiar și la ușă îi zimbi.

Ea îl privi cu ochi fixi și arđători.

Totă noștea cântăreța nu află odihnă.

Prin un bacșiș bogat încă de cu vără află, că James Fisk vorbeșce mai mult timp cu acea damă în doliu; tot-ase-menea aflase, că el a cumpărat dela un juvaergiu un colier de smaralde cu 4000 dolari și că l'a trimis la camera „Nr. 85“ din hotelu.

Palidă și desfigurată o află sôrele de dimineța pe cântăreța Mannsfeld, în suflétul căreia ferbea gelosia.

James Fisk, după o scurtă vizită ce o făc Iosefinei — care încă i-o amări printr'o scenă violentă, se duse éraš în jos, pentru ca să se întâlnească în sala de vorbire cu dama în doliu.

Lady Mannsfeld se strecură după el și auzi următoarele cuvinte întreprupte:

„Plcă cu Dumneșeu, Ellinor — în curând te voi cerceta pe tine și pe“

Lumina acésta vré se o stingă cei dela Viena și Pesta cu hârtia loră de gazete. Dela ei nu dorimă testimoniū de moralitate, lauda loră ar fi spre paguba noastră. Suntă alte autorități în lume, cari ne prețuesc valorea noastră, între alții este „marele bătrân“, căruia Anglia i-a încredințat sôrtea ei și care a scris o dată cuncesentulă panegirică ală micului Montenegro. Acestă testimoniū ne ajunge. Dér veciniloră noștri le dăcem: Casa noastră e curată, măturați-vé înaintea propriei vóstre uși, căci acolo aveți multă de lucru!“

Telegrama circulară a ministeriului rusesc de esterne către ambasadorii și consuli rusesci în afacerea falsificării documentelor din Sofia e de următorul cuprins: „Cu privire la faimele tendențioase, cari au fost colportate în foile din străinătate prin reproducerea aca numiteorū documente, cari au fost tipărite în „Svoboda“ și cari au fost atribuite atât guvernului împărătesc, cât și câtorva agenți în străinătate, sunteți imputerniciți de a declara, că toate aceste documente sunt falsificate.“ Telegrama e datată din 17 Augustū.

SCRILE ŢILEI.

— 25 Aug. (6 Sept.)

O audiență la regele Carolū. Pe la mijloculă lunei curente st. v., domnul Alexandru Mocsonyi făcând o excursiune la Sinaia a fost primit în audiență și de regele Carolū și a fost distins cu o invitare la banchetul, ce s'a dat la palat cu ocaziunea aniversării țilei onomastice a prințului moștenitor Ferdinand. Acestă fapt, care ori cât de îmbucurător ar fi, nu ne-a putut surprinde, știind cu câtă afabilitate primesce regele Carolū persoanele notabile din toate țările, cari vizitează reședința sa de vară, a produs cu toate astea în presa ungurească oarecare resensū. Șovinistii dela „Magyar Hirlap“ au mers până a transforma o simplă vizită de etichetă într'un act politic și au împins rēua credință până susține, că d. Mocsonyi s'ar fi dus la Sinaia, ca să ia sfaturi dela regele român și dela ministrii săi. În diametrală contradicere cu această nedumerire răutăcioasă și ridiculă a șovinistilor maghiari se află o a doua versiune, ce pare ași avé sorginea în altă parte. Așa i se scrie diarului „Agrar Tagblatt“, că d-lū Mocsonyi ar fi avut o misiune dela contele Szapary, ca să mērgă la regele Carolū și să-l rōge a influența ca să se liniștescă mișcarea română. Las' că idea în sine e cât se pōte de barocă și ridiculă, mai cu sēmă fiind cunoscute antecedentele și caracterul d-lui Mocsonyi, care numai la

rolul de mijlocitor ală domnului Szapary nu s'ar puté vreodată înjosi. Dér credeți că guvernul unguresc n'ar avé pe contele Goluchowsky și pe atașii săi pe lângă curtea română, ca să comunice prin ei direct cu regele Carolū, deoă ar voi? Absurdul și ridiculul unor astfel de scoarnituri prōste întrece chiar reaua credință, cu care au fost puse în curs. Regretăm numai, că confrății noștri dela fōia croată sunt în acestă chip mistificați de cei cari îi servesc cu informațiunile.

—x—
Infrățirea poporilor de rassă latină. Din Roma se telegrafiază, că în Roma Neapolū și Genua s'au format trei comitete compuse din tinerimea studiōsă italiană, ală cărorū scopū este propagarea ideii de infrățire a poporilor de rassă latină, întocmai cum se face acésta în Germania. Președinții acestorū societăți sunt: Antonio Ferrelli, profesor (Roma), Vincenzo Sgalupi, mare proprietar (Neapolū) Giuseppe Frapani, diarist (Genua). Ideia este fōrte frumoasă.

—x—
Triplă alianță nouă. Diarul engles „Daily Telegraph“ aduce șoirea, că în interesul păcii europene, Papa voese să înduplece pe Gladstone a face pași de a se încheia o alianță între Anglia, Franca și Rusia. Papa va da totă spriginulă.

—x—
Pușca Mannlicher în România. Semi-oficiōsă „Pol. Corr.“ aduce șoirea, că ministeriul român de război a făcut o mare comandă de puști Mannlicher pentru armata română.

—x—
Spionul rus deținut. Lui „Magyar Hirlap“ i se scrie din Arad, că țilele trecute a fost prins acolo un spion rus cu numele Isaia Noth, din Chiev, la care s'au aflat puști, harte și scrisori secrete. Se crede, că Noth voia să spioneze fortăreța dela Arad.

—x—
Principele Bulgariei la Constantinopol. După cum este informat „Times“, principele bulgar, Ferdinand de Coburg, se va duce la toamnă la Constantinopol, ca să facă o vizită Sultanului.

—x—
Nouă batalione bosniace. După cum anunță „Armee Verordnungsblatt“, Maj. Sa a dat în 7 Augustū n. c. ordin, ca să se facă patru batalione bosniace nouă. În Bosnia și Herțegovina vor staționa deci pe viitor 16 batalione bosniace. Până acum erau 12.

—x—
Musica orășenescă va da un concert Joi sēra în grădina hotelului „Pomul verde“. Inceputul la 7 ore sēra.

Lista contribuitorilor

pentru repararea pagubelor cauzate prin devastările și sēbătēciile dela Turda, Șimleu și Arad.

În urma apelului nostru au mai intrat la administrația „Gazetei“ până ați următoarele sume:

Colecta d lui Ioanū Soridonū din Șesbeni: dela d-nii Simionū Crainiō, preotū Urișul inf. 2 fl.; A. Tērnăveanu, preotū Hodac, 1 fl.; Demetriu Lapu, Hodac, Iuliu Hārșianu, Chiheriul inf., 20 cr.; N. N. 50 cr.; Nobilul de pojana poroului 50 cr.; Iuliu Crainic, preotū gr. c. Urișul inf., 30 cr.; Teod. M. Popă, preot gr. c. S. Mihaiu 30 cr.; Ioanū Suciu, inv. 40 cr.; Mich. Blojiu S. Reghinū 20 cr.; Doniu Beica, rom. 30 cr.; Greg. Br. Nistorū, Soloveștru 40 cr.; Nicolau Petru Gurghiu 1 fl.; Vasile Moldovanū Chiuceșu 20 cr.; Dem. Moldovanū, 20 cr. Suma	fl. cr.
Transport d din nr. 186 alū „Gaz. Trans.“	710 84
Suma totală	719 34

Suma totală 719 34

Cestiunea română în presa italiană.

Presă italiană agită viu cestiunea română. Multimea diarelor, cari discută acésta cestiune nu ne permite a publica în întregul lor articulele ce le scriu ele, ci ne mărginim a le da în estrasū.

Sub titlul „Naționalitate“, diarul „Il Meridionale“ din Bari, în numărul său dela 23 Augustū, publică ună remarcabilă prim-articulă. La rădăcina imperiului habsburgic — țice numita fōia — compus din o multime de naționalități, ura de rassă rōde cu violență și amenință cu prăbușire acestă vastă imperiu. Decă Austria e ați aprōpe perdută și decă căderea ei desēvēșită nu s'a arētat până acum, cauza este, că n'a suflat încă un vânt mai puternic de primejdiă din afară. Luptele energice ale Cehilor, nemulțumirile Slovenilor și Italianilor sunt sēme, cari prevestesc țile negre pentru Austria. Slăbiciunea acestei părți a imperiului a făcut, ca cealaltă jumătate, Ungaria, să ajungă aprōpe singurā la administrațiune în întregă monarchia.

Dér în Ungaria tocmai, continuă numita fōia, este focalul celū mare al luptelor de naționalități, și lăsându afară pe Croați, cari pōrtă o luptă vehementă contra Ungurilor, dér cari se bucură de oarecare autonomie națională, Românii sunt cei mai vii în luptă. Ei sunt trei milioane și războiul, ce-l pōrtă ei cu Unguri, a devenit război de rassă.

Articulul espune cu multă claritate ultimele evenimente întēplate în Transilvania, precum și toate brutalitățile un-

guresci sēvēșite la umbra legilor și cu legile.

„L'Italia del popolo“, într'un prim articol impută Ungurilor despotismul. Ungurii au jurat să facă Maghiari din cele 3 milioane de Români. Justiția, administrația ungurescă e plină cu husari kosuthiști. Opinia publică ungurescă e șovinistă și în acest curenț inōtă dela celū din urmă servitor de cancelariă, până la primul ministru al Ungariei.

„Corriere di Palermo“, în numărul său dela 24 Augustū, publică sub titlul „Ruina unei monarchii“ altă prim-articulă în care impută Ungurilor lașitate și despotism. Totă lumea a rămas uimită de eroismul cu care Ungurii au luptat pentru independența lor. Astădi cuvintele amenințătoare ale lui Kossuth la adresa Românilor: „sēu noi îi vom nimici pe ei, sēu ei pe noi“, formeză întregul program al Ungurilor. Ele însă implică ceva serios: când un Kossuth dădea astfel sēmul de asunțare asupra Românilor, elū dovedea, că acei Români sunt o putere, care la un moment dat ar fi în stare să sgdue regatul ungar. Ele cuprind în sinerșboiul de rassă declarat și astădi, când totă România s'a alăturat la protestările Românilor din Transilvania, lupta de rassă e în toiul ei și ea se pōrtă între 11 milioane de Români și 6 milioane de Unguri. E vorba de o direcțiune politică întregă, e vorba de crearea unui echilibru în mijlocul atător aspirațiuni panslaviste, ér acest echilibru nu-l pōte asigura, decât elementul românesc numeros, compact și aședat în cetatea naturală a Transilvaniei. Prin acésta cestiunea românescă a intrat într'o fasă nouă, ea s'a ridicat la cestiune internațională. Speră, că puterile datătoare de tonu nu vor permite, ca Muscalii să prindă putere prin agitațiunile, ce le provocă elementul unguresc grandoman și violent.

„Roma“, care apare în Neapole, în numărul său dela 24 Augustū, publică asemenea ună primă articolă.

Simpatia ce o manifestă Italienii pentru Români, este mare și naturală, țice numita fōia. Chiar însă decă Italienii n'ar fi frații Românilor și n'ar avé nief o simpatie pentru Români, ei tot ar trebui să protesteze contra ne mai pomenitului șovinism unguresc. Italia este aliata Austro-Ungariei; au deci Italienii dreptul să spună aliatei lor, că Ungurii sunt un element de disordine. Crede, că cei dela cărma monarchiei își vor înțelege datoria, vor căuta să domolēscă violențele, și dând Românilor autonomia națională, vor scăpa astfel monarchia de ruină, ér pe Italia de infrățirea, ce i-o inspiră cu dreptă ovēntă frământările naționalităților din monarchia aliată.

copilul meu — așa e — că mă ierți — —.

Ca bicită de furii, ajunse Iosefina érăși în apartamentul ei. Ea se uită în oglindă — dér tremură când își vedu fața ei desfigurată. Apoi un suris străniu se ivi pe buzele ei — hotărirea ei era nestrămutată.

Ea se apropiă de masa de scris, scose dintr'un scriu secret o cutiuță din lemn de trandafir, o deschise și luă un revolver mic, care sēmăna mai mult cu o jucărie.

Frumoasă femeia se transformă într'o țeită a răsunării.

Intrăceea James Fisk, îndecitul milionar, fără nief o presimțire și ocupat în gaudul său numai cu despărțirea de copilul său, urcă scările către apartamentele sale.

Deja ajunse trēpta din urmă — atunci se auți o detunătură — și încă o a doua și a treia — și James Fisk căută cu mânele în aer să se spriginesc, apoi se rostogoli pe trepte în jos. În ușa deschisă a salonului de aur zăcea frumoasă cântăreță cu falcile sdrobite; Iosefina Manusfeld Lawlor se ne-

merise rēu, căci abia după trei țile o scapă mōrtea de chinurile ei infriçoșate.

Astfel se sfirșiră două celebrități ale Americii. Ucu.

Aforisme, epigrame și maxime

Culese și comunicate în românesce

de

Camilă B.

Lumina pe care o aprinți pentru tine, luminează și celorlalți.

Efectul unei glume depinde dela urechia celui ce o aude și nu de gura celui ce face gluma — Shakespeare.

În comedia cea mare a vieții omenești începem prin a fi înșelați și terminăm prin a fi înșelători. — Voltaire.

Lumea nu e așa de esigentă precum o credem; ea pretinde numai, să ne ținem bine. — Jean Carol.

Gingășia nu pōte dăinui multă, deoă ea nu e mărită și fecundată fără încetare, prin respect. — Albert Delpit.

Erōrea e unul din acele lucruri omenești, care vine iute și pleacă încet. — G. M. Vallour.

Cea mai mare fericiere pe acest pământ e amorul fidel și adevărat — primit și dat în același grad de curat, adēnc și clar. — Ales. Weil.

Când te uiți prē multă la femei, le superi, când nu le observi de loc, le măhnesci. — G. M. Vallour.

Învăț-te a da fără a esita, a pierde fără părere de rēu, a câștiga fără lașitate. Învăț-te a pune în inima ta fericierea acelora pe cari i iubesc în locul aceleia, care-ți va lipsi. — George Sand.

În căsătoriile rēu întocmite se întēplă rar, ca antipatia să se oprēscă la indiferență. — Octave Feuillet.

Fericită acela, a cărui conștiință pōte apăre fără frică înaintea barei suvenirilor sale. — Aurélien Scholl.

Sē cere a sorie pe cât se pōte cum

vorbesce cineva, și a nu vorbi în tocmai cum scrie. — Sainte-Beuve.

Un cap fără memoria, e o citadelă fără garnisonă. — Napoleon I.

Sunt omeni pentru cari iluziunile asupra lucrurilor ce-i interesază, sunt totu așa de necesare, ca și viața. — Chamfort.

Satisfacerea unui vicu, costă câtă nutirea a doi copii. — Franklin.

Ieri am iubit, astădi pătinesc, mâne voi muri și totu-și cu plăcere mă cugetă la ziua de ieri. — ?

Cea mai importantă misiune a unei națiuni e a produce omeni mari. — Ernest Renan.

Puțini omeni, cari sunt original sunt ceea ce sunt ei însiși; cei mai mulți sunt, ceea ce a făcut lumea din ei. — H. H.

Inima femeilor e greu de înțeles

Diarul „Fieramosca“, în numărul său dela 24 Augustu scrie în fruntea foii un articol, în care schițează în colorii cât se poate de credincioase luptele crâncene, pe cari le-au purtat și le purtă Românii. După acestu diard, Ungurii prin violențele lor, au deschis o luptă crâncenă de rasă cu Românii. Pe cât de mult au simpatizat Italianii cu Ungurii, când aceștia luptau pentru independența lor, pe atât de mult trebuie să înfereze pe acești șovinisti neîmpăcați adă când s'au convins, că ei nu înțeleg libertatea, decât în apăsarea altora.

„Il Secolo XIX“ din Genua, în primul său articol dela 26 Augustu, descrie pe larg vandalisme Ungurilor contra Românilor și toate nedreptățile, de cari sunt împărtașiți Românii sub domnia „liberală“ a Ungurilor. Până mai ieri alaltăieri Românii mai puteau fi dispuși pentru o împăcare cu Ungurii pe baza legii de naționalitate din 1868. Astăzi ori ce speranță de a-i împăca este zadarnică. Astăzi nu mai e vorba de legea de naționalitate. Românii pretind autonomia națională completă. Acesta e rezultatul apăsării maghiare în cursu de 25 de ani, de când stăpânește 3 milioane de Români și alte 9 de neromâni.

Impresii din Blașiu.

De lângă Murășu, Sept. 1892.

Se începe anul de școală. Și eu, ca toți părinții, ce purtă în inima lor viu interesu pentru educațiunea națională a fiilor săi, am grăbitu spre Blașiu, focularul cel mai vechiu al culturii naționale române; am grăbitu plin de cea mai fundată și îndreptățită speranță, că atât copiilor mei, cât și la ai altora, li-se deschide aici un câmp larg de dezvoltare intelectuală.

Și nu cred, să mă înșel în speranța mea, pentru-că în timpul mai nou, mărețele institute culturale din Blașiu fondate de marinimoșii arhieriei ai arhidiecezei gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și mai ales de regretatul metropolitan Vancea, sunt provădate cu puteri didactice corespunzătoare tuturor dorințelor moderne de așteptare și cărora la inimă le zace iubirea de nemul lor. Durere numai, că acești dilerii ai națiunii române, cari cu multă sudore și abnegațiune de sine brazdăză cu plugul lor intelectual țelina cea bătută și necultivată a inimei și minții tinerimei, ca să facă din ea un câmp cultivat și roditor; durere, dicu, că pe lângă totă frumosa lor calificatiune și pe lângă totă zelul lor neobosit în luminarea și instruirea tinerimei noastre, trebuie să vegeteze și să-și stărbăte puterile intelectuale și fizice cu un salariu prea modestu pozițiunii și esigențelor lor (600—800 fl.)

adesea ele sunt mândre când logodnicii, sau bărbaii lor, au avut mai înainte relațiun cu alte femei, pentru-că ele își dicu, că acelea sunt totă atatea rivale și inimi pe cari le-au nimicit și învins. — *A. Delpit.*

Bărbaii inamorați vedu limpede, pentru-că ei au darul de a prevedea viitorul. — *Idem.*

Un mijloc de a reține pe femei în religie, ar fi să-le faci a crede, că credința în ceru le face frumoase. — *G. M. Valtour.*

Pentru fiă-care popor, ce aspiră spre progresu, vine timpul în oare pretenșiunile lui naționale se realizează. — *N. fr. P.*

Nil temere, nil timide, sed omnia vir-tute atque consilio — Nimicu temeraru, nimicu timidu, ci toate cu bărbăție și precauțare. — *Döllinger.*

Unde este aici proporțiunea între serviciul prestatu causei române și între salariul prea modestu al profesorilor? Ridicatu-s'au în Blașiu institute mărețe culturale, der nimenea nu-și aduce aminte, că acele institute numai pe lângă salarisarea corespunzătoare a profesorilor pot susta și înflori. Der voiu reveni asupra acestei cestiuni forte de mare importanță.

Cu ocaziunea petrecerii mele de câteva zile în Blașiu am avut rara fericire de a asista la concertul arangiatu, la întoarcerea lui cătră casă, de corul plugarilor români din Chisetu în sala cea mare a hotelului „Univers“, în 31 Augustu. Ceva mai surprindetor și mai plăcutu pentru o inimă românească nici că poate să fiă. Unu preot inteligent în portul său preoțesc, stând în fruntea unei cete de țărani de vre-o 36 bărbați; între acești țărani coriști: o damă inteligentă, soția d-lui Șepețianu, conducătorul corului. Voci clare, precisate și disciplinate până la admirațiune. Cântece pline de sentimentu, doine pline de duioșă. Inimi entusiaste, aplause furtunoase, speranțe în viitorul Românilor, toate laconice și însuflețitoare, — poți să-ți închipuiesc ceva mai încântător?

Etă efectul mare, ce l-au produsu bravii coriști plugari din Chisetu. Onore lor!

În urmă aș dori multu, și cu mine dimpreună dorescu toți părinții români, ca fiicelor lor din internatul de fete, precum și celor ce sunt afară de internatu, să li-se dea o creștere românească, lipsită de ori-ce bole contagioase de luxu, sau alte aplicări și datine fără sémănu necorespunzătoare și ruinătoare de sănătate fizică și morală.

Justus.

Raportu generalu

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român despre activitatea sa în decursul anului 1892.

(Urmare.)

V.

Biblioteca Asociațiunii.

Biblioteca Asociațiunii a constatu la finea anului 1891, conform raportului bibliotecarului, din 2639 opuri în 6130 tomuri, 4177 broșuri și 15 harte, față cu 1989 opuri în 3958 tomuri și 4237 broșuri la finea anului 1890. Sporul acesta considerabil al biblioteii, a provenit mai ales din însemnatele donațiuni făcute de fericitul Simeon Mangiucă, fostu avocat și membru al academiei române, apoi din donațiunea d-nei Ana ved. Dr. I. Hodoș și a d-nei Ana ved. Dr. I. Moga, care din urmă a transpus în posesiunea Asociațiunii noastre întreaga bibliotecă a neuitatului ei soțu Dr. I. Moga, constatătoare din opuri de mare valoare din ramul medicinei.

Tote cărțile din aceste donațiuni, peste 1000 tomuri, sunt deja arangiate și jurnalizate.

Afară de donatoriile amintite au mai contribuit la sporirea biblioteii Asociațiunii: Academia de științe din Budapesta, Academia ces. și reg. de știință din Viena, Academia română din București, Universitatea săsescă din Sibiu, Verein für siebenbürgischer Lande kunde, Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaft und die biblioteca națională din Roma și Florența.

Dintre scrierile periodice au inorsu gratuitu:

„Gazeta Transilvaniei“, „Tribuna“, „Telegrafu român“, „Luminătorul“, „Gazeta Bucovinei“, „Folia ilustrată“, „Familia“, „Biserica și școla“, „Folia diecesană“, „Gazeta poporului“, „Convorbiri literare“, „Economia națională“, „Romänische Revue“, și „Școla română“.

Inventarul biblioteii s'a sporit pe lângă cărțile arătate, cu 41 esemplare din „Transilvania“ pro 1891.

VI.

„Transilvania“ organu Asociațiunii.

„Transilvania“, organu Asociațiunii s'a edat și în anul 1891 sub redacțiunea prim-secretarului Asociațiunii, a d-lui Ioan Popescu, în 850 esemplare, față cu 750 esemplare din 1890. Mărima edițiunii față cu anii trecuți se explică prin înmulțirea numărului membri-

loru Asociațiunii, cărora li se trimite foia gratuitu.

În redacțiunea foiei s'a întemplat schimbarea, că abdicându fericitul Ion Popescu dela purtarea postului de prim-secretar și redactoru al organului Asociațiunii, acestu postu s'a încredințat cu începere dela 1 Ianuarie a. c. în modu interimalu, până la această adunare generală, în care și așa au să se facă alegerile funcționarilor pentru un nou periodu de trei ani, d-lui Zaharia Boiu, asessoru consistorialu și membru în comitetul Asociațiunii, care a și bine-voitu a-lu primi și a-lu purta până astăzi.

(Va urma)

Mulțămită publică.

Subscriși, în numele comitetului parochialu gr. or. din Romos, ne aflăm îndatorați a ne exprima pe această cale sincerile noastre mulțămiri institutului de credit și economii „Ardeleana“ din Orăștia pentru suma de 100 fl. donată pentru edificarea școlii noastre gr. or. din locu.

E destul, decât accentuăm, că în institutul „Ardeleana“ deși încă tineru sub conducerea înțeleptă a Prea Onor. Domnului avocat Dr. Ioan Mihai și a bravilor săi conducători înțelege bine misiunea ce o are în mijlocul poporului, care l'u susține. De aceea credem, că interpretăm simțimintele tuturor, când exprimăm cea mai sinceră mulțămă conducătorilor numitului institutu și în specialu Domnului Dr. Ioan Mihai, al cărui sprijin însemnatu îl simțim în toate mișcările și întreprinderile Românilor din aceste părți.

Dorim, ca institutul „Ardeleana“ să lucreze cu succesu totu mai mare, ca și de aici înainte să potă face astfel de jertfe binefăcătoare menite a promova interesele poporului român.

Romos, 1 Augustu 1892 n. c.

În numele comitetului parochialu, Ioan Fleșieriu, Georgiu Mariuțiu, invțător și preș. not. com. com. parochialu.

Ioan Mariuțiu,
epitropu.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.“

(Serviciul biurolui de cor. din Pesta)

Komarom, 6 Septemvre. La alocațiunea de salutare în adunarea generală a districtului bisericescu evangelicu-reformatu, răspunse Coloman Tisza la alocațiunea episcopului Pap, că densusu e convinsu, că biserica protestantă, va progresa pe calea de până acum. Guvernulu, după convingerea vorbitorului, nu se va amesteca în afacerile interne ale confesiunilor. Atotputernicul se înarmeze biserica cu însușirile răbdării. Decă însă biserica va fi silită la o altă procedere, atunci Dumnezeu să-i dea perseveranță și tăria, pentru ca cauza dreptă a bisericii protestante să învingă și în viitoru. Apoi primi Tisza deputațiunile. La deputațiunea districtului bisericescu evangelicu, făcu Tisza observațiunea cătră inspectorul Rado, că ce e dreptu, nimenea nu se teme de vre-o aparițiune serioasă, der că ambele confesiuni, când se va ivi pericolu voru trebui să se lupte umeru la umeru.

Clușiu, 6 Septemvre. În numele redacțiunii „protestului“ din Clușiu, publică presedintele Răsa o declarațiune, repetind, că replica nu e nici opera tinerimei universitare din Budapesta, nici a celei de aici.

Aix-les-bains, 6 Septemvre. Carnot visită pe regele Greciei. Salutarea a fostu forte cordială. După aceea regele făcu o vizită lui Carnot. Președintele Republicei franceze primi după aceea visita ducelui de Leuchtenberg. Publiculu salută pe acesta prin acla-

mațiunii rusofile. Ribot și Freycinet avură, în prezența ambasadorului rusescu din Parisu, o convorbire de o jumătate de oră cu ministrul rusescu de esterne Giers.

DIVERSE.

Jubileu orașului Chicago. Abia a trecut o jumătate de seculu, de când Chicago, marele oraș din statele-unite, a fostu recunoscutu ca comună. Acesta s'a întemplat în 1837, va să dică cu 55 de ani înainte de asta. Acolo, unde se află astăzi marele oraș Chicago, în secululu trecut abia se afla câte-o colibă, clădite de anumiți vânători; mai târziu, „Albii“ ridicară în acel loc și câte-o mică locuință, der acestea curându erau arse din partea Indianilor, er locuitorii lor erau uciși. Chiar și la an. 1825, în un teritoriu de un milion și jumătate de mile englesesci, ce se estindu dela Ohio spre apusu, nu se aflau mai mulți de 5000 locuitori „albi“. În 1833 însă se aflau în Chicago 150 de case locuite de „Albi“. De aci înainte colonia acestora a crescutu mereu. așa că nu peste multu ei avură și un diard al lor; în 1834 portulu Chicago a fostu cercetat și de o mare corabiă europeană. În fine colonia a crescutu așa de tare, încatu cu 55 de ani înainte de asta, guvernulu statului Illinois declară colonia Chicago ca comună. De aici înainte locuitorii noiei comune se înmulțiră ca ciupercile, așa că astăzi Chicago a devenit un mare oraș, care pe lângă toate, că de mai multe ori a ars cu totul, elu numără astăzi aproape un milion și jumătate de locuitori. Cu ocazia expoziției din anul viitoru, orașulu Chicago își va serba jubileu de 55 de ani de când a fostu recunoscutu ca comună.

Nouă mărci postale americane. Directorulu general al poștelor din statele unite a hotărît, ca în onorea centenarului al 4-lea, al descoperirii Americii, să pună în circulațiune o serie de mărci postale noue. Fia-care marcă va representa vreun evenimentu importantu din viața lui Columb. Un număru ore-care de marcă va fi împodobit cu portretul marelui navigator. O altă serie de mărci va ave chipul mănăstirei. La Rabida, unde a petrecut mai multă vreme Columb și în fine se voru face mărci și cu chipul Sf. Marie. Aceste mărci noue se voru pune în circulațiune în 1 Ianuarie 1893 și voru circula în cursul unui an de zile, când apoi erași se voru introduce mărcile cele vechi.

O statistică ciudată. Unu observatoru a calculat, că pentru a suna consecutivu toate bătăile dintr'unu an întregu, i-aru trebui unui cósornicu trei zile, opt ore și opt spre-dece minute. Calcululu e lesne de stabilitu. Unu orologiu cum e celu dela *Otelu de ville* din Bruxelles, care sună odată la toate sferturile de oră, de două ori la jumătate de oră, de trei ori la trei sferturi și de patru ori la o oră întregă, bate laolaltă de dece ori pe césu, sau 240 de bătăi ale cósornicului la fia care oră. Numerii bătăilor represintă deci 396 sonerii pe zi, er multiplicat cu 365 zile=144.540 de bătăi. Fia care soneria durează două secunde. Ologiulu unei biserici sună prin urmare în timpu de 287.080 de secunde pe an, reprezentându 80 de césuri și 18 minute.

Elu are dreptate. Femea: Ei, nu poți susține, Victore, că eu am alergat după tine, ca să te prind de bărbat! Bărbatul: „Firesce că nu! Der nici cursa nu alergă după șoreci și totuși îi prinde pe aceștia!“

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactoru responsabil: **Gregoriu Matoru.**

Cursulu pletei Braşov

din 6 Septemvre st. n. 1892

Table with exchange rates for various currencies and goods like 'Sanenote romănesci', 'Argint romănesc', etc.

Cursul la bursa din Viena

din 5 Septemvre a. c. 1892

Table with stock market prices for gold and paper in Vienna.

Table with various financial data including interest rates and exchange rates for different currencies.

ABONAMENTE la 'GAZETA TRANSILVANIEI'. Details about subscription rates for Austro-Hungary, Romania, and abroad, including terms like 'Pe trei luni' and 'Pe şese luni'.

De închiriat.

in maerul Blumena Nr. 199 pe unul séu mai mulţi ani sunt:

de acum încolo:

- 1) Podul fabricii de ulei ca magazin de bucate;
2) Magazinele lânăriei;

Informaţiune mai de aproape se dá in

Cancelaria Eforiei şcolare în edificiul gimnasiului român din gróverî suburbiul Scheiu.

824 - 9. - 25

Mersul trenurilor

ne liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.) and train times for various stations.

Nota: Numerii incadraţi cu linii gróse înseamnă orele de noapte.